

Такі методичні прийоми були застосовані нами на уроках фізичної культури протягом навчального року (з вересня по травень). Наприкінці експерименту помітно змінилось кількісне співвідношення підлітків з низьким, середнім і високим рівнями прояву потреби в досягненні.

Кількість учнів з низьким рівнем зменшилась приблизно на 13 % (з 33 % до 20 %), а кількість підлітків з високим рівнем відповідно збільшилась на 10-12 %.

Результати експерименту підтверджують необхідність розробки ефективних методичних підходів для цілеспрямованого формування в учнів середнього шкільного віку потреби в досягненні, як важливої складової мотиву досягнення.

Таким чином, потреба в досягненні є важливим компонентом мотиву досягнення і саме в підлітковому віці його необхідно формувати і розвивати, створювати такі умови, щоб дитина завжди прагнула досягати успіху і вірила в свої сили.

ВИСНОВКИ

1. В результаті аналізу психолого-педагогічної літератури, ми дійшли висновку, що зміст поняття «потреба у досягненні є складовою мотиву досягнення, яка проявляється в прагненні людини досягти успіху в певній діяльності. В підлітковому віці відбувається зміна інтересів та починається формування психічного стану дитини, тому саме в цьому віці необхідно звернути увагу на формування мотиву досягнення як стійкої психічної особливості людини.

2. Дослідивши рівень потреби в досягненні серед учнів середнього шкільного віку, бачимо, що показники хлопців і дівчат мають відмінності в результатах. Переважна частина досліджуваних (59,95 % хлопців та 55,2 % дівчат) мають середній рівень прояву потреби в досягненні. Третина анкетованих проявила низьку потребу в досягненні і лише 10,6 % учнів продемонстрували високий рівень потреби в досягненні.

3. На основі проведеного дослідження можна стверджувати, що для підвищення рівня потреби в досягненні, вчителю фізичної культури, необхідно застосовувати особистісно-орієнтований підхід і створювати для учнів ситуацію успіху. Результати формування педагогічного експерименту підтверджують ефективність таких підходів.

ПЕРСПЕКТИВА ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ДАНОМУ НАПРЯМІ. Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми дослідження мотиву досягнення в учнів середнього шкільного віку. Перспективним є обґрунтування теоретико-методичних основ формування мотиву досягнення в підлітків засобами фізичної культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Peters R.S. The Concept of Motivation. – London, 1967.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. — К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. — 1736 с.
3. Занюк С.С. Психологія мотивації: Навч. Посібник / С.С. Занюк // – К.: Либідь, 2002. – 304 с.
4. Иванников В.А. Формирование побуждения к действию / В.А. Иванников // Вопросы психологии. – 1985. – №3.
5. Ильин Е.Н. Мотивация и мотивы / Е.Н. Ильин // – СПб: Питер, 2000. – 512 с.
6. Каган М.С. Проблема потребностей в этике и эстетике / М.С. Каган, А.В. Маргулис, А.М. Хмельев // – Л., 1976.
7. Леонтьев Д.А. Системно-смысловая природа и функции мотива / Д.А. Леонтьев // – Вестник МГУ. – 1993. – №2.
8. Орлов Ю.М. Построение тест-опросника для измерения потребности в достижении: Экспериментальная психология и ее история / Ю.М. Орлов // – М., 1974.
9. Хекхаузен Х. Психология мотивации достижения: Пер. с англ / Х. Хекхаузен // СПб: Речь, 2001. – 238 с.

УДК 796:612.1:612.8:373.3

Неворова О. В.

Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

АНАЛІЗ ПРИСТОСУВАЛЬНИХ РЕАКЦІЙ ЗОВНІШНЬОГО ДИХАННЯ В ХЛОПЧИКІВ 6 РОКІВ З РІЗНИМИ РІВНЯМИ ВЛАСТИВОСТЕЙ НЕРВОВИХ ПРОЦЕСІВ

Розглянуті особливості пристосувальних реакцій зовнішнього дихання в хлопчиків 6 років під час фізичного навантаження. Увага до цього напрямку досліджень пояснюється пошуком можливостей реалізації диференційованого підходу до фізичного виховання шляхом його індивідуалізації на основі показників

властивостей нервових процесів.

Ключові слова: фізичне виховання, діти молодшого шкільного віку, функціональна рухливість нервових процесів, сила нервових процесів, частота дихання, дихальний об'єм.

Неворова Е.В. Анализ приспособительных реакций внешнего дыхания у мальчиков 6 лет с разными уровнями свойств нервных процессов. Рассмотрены особенности приспособительных реакций внешнего дыхания у мальчиков 6 лет во время физической нагрузки. Внимание к этому направлению исследований объясняется поиском возможности реализации дифференцированного подхода к физическому воспитанию путем его индивидуализации на основе показателей свойств нервных процессов.

Ключевые слова: физическое воспитание, дети младшего школьного возраста, функциональная подвижность нервных процессов, сила нервных процессов, частота дыхания, дыхательный объем.

Nevorova O.V. Analysis of the adaptive reactions of external respiration at boys of 6 years with different levels of properties of nervous processes. The features of adaptive reactions of external respiration at boys of 6 years are considered at an physical activity. The attention to this direction of researches speaks search of possibility of realization of the differentiated approach in physical training by its individualization on the basis of indicators of properties of the nervous processes.

Key words: physical training, children of younger school age, functional mobility of the nervous processes, force of the nervous processes, frequency of respiration, respiratory volume.

Постановка проблеми. Дослідження адаптивних можливостей дитячого організму до м'язової діяльності є однією з центральних проблем вікової фізіології, спортивної медицини і педагогіки [1-4]. Очевидно, що без знання критеріїв фізіологічної адаптації неможливо оцінити характер поточних змін, які відбуваються в організмі під впливом м'язової діяльності, прогнозувати можливі розлади стану здоров'я і раціонально організувати процес фізичного виховання [1, 3, 4, 8].

Актуальність проблеми адаптації організму дітей до фізичного навантаження визначається ще й тим, що нерідко в практиці фізичного виховання дітей застосовують принципи щодо фізичних навантажень, які використовуються в ході підготовки дорослих спортсменів. Між тим, у процесі вікового розвитку на кожному етапі онтогенезу змінюється діапазон пристосованості до фізичних навантажень [3, 4, 8].

Одним з найважливіших завдань сучасної освіти є перехід до індивідуалізації та диференціації навчання [4, 8]. Фізичне виховання в школі є невід'ємним складником навчально-виховного процесу. Проте, традиційні форми фізкультурної і спортивної роботи з дітьми ще не відповідають сучасним вимогам і потребують зміни на більш ефективні. Важливим напрямком у зміцненні здоров'я дітей є виховання рухових навичок на основі індивідуального підходу до нормування фізичних навантажень [1-4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування рухових навичок визначається особливостями вищої нервової діяльності, в основу яких І.П. Павлов поклав основні властивості нервової системи: функціональну рухливість і силу нервових процесів, які відіграють головну роль у варіаціях фізіологічної індивідуальності. Ця думка знайшла свій розвиток в сучасних дослідженнях. Обґрунтовано роль індивідуально-типологічних особливостей вищої нервової діяльності в ході професійного відбору в дорослих, у визначенні індивідуальних рівнів фізіологічних витрат під час розумової праці, в забезпеченні пристосувальних реакцій до емоційного стресу [4-5]. На жаль, недостатньо дослідженими залишаються особливості формування пристосувальних реакцій зовнішнього дихання на фізичне навантаження у дітей молодшого шкільного віку з різними рівнями властивостей нервових процесів [6 - 7].

Мета дослідження: експериментальне виявлення особливостей пристосувальних реакцій зовнішнього дихання під час виконання фізичного навантаження дітьми 6 років з різними рівнями показників властивостей нервових процесів.

Завдання дослідження: виявити особливості зміни показників пристосувальних реакцій зовнішнього дихання у хлопчиків 6 років з різними рівнями функціональної рухливості й сили нервових процесів під час виконання ними фізичного навантаження відносної потужності 1 Вт на 1 кг маси тіла.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під час формування групи дітей для дослідження ми враховували ряд умов, які забезпечують отримання результатів вимірювань з мінімальною похибкою

для подальшої обробки: відсутність хронічних захворювань; функціональний стан основних органів і систем, які забезпечують гомеостаз; резистентність організму; рівень досягнутого фізичного розвитку й ступінь гармонійності; ступінь біологічного дозрівання; тривалість відсутності гострих вірусних захворювань [6-7].

Серед молодших школярів 6 років у відповідності з антропометричними стандартами відбирали хлопчиків, фізичний розвиток яких відповідав середньому гармонійному для цієї вікової групи, які недостовірно відрізнялись за антропометричними показниками всередині вікової групи, не займалися спортом, належали до основної групи здоров'я, їх функціональні показники зовнішнього дихання в стані спокою відповідали середнім для даного віку. Після проведеного відбору дітей 6 років за даними лікарського контролю на основі вивчення медичних карток та антропометричними показниками, ми визначали показники функціональної рухливості нервових процесів (ФРНП) і сили нервових процесів (СНП) за допомогою зорово-моторної методики М.В.Макаренка [5]. Нами були одержані показники ФРНП у дітей 6 років – від 37,0 до 67,8 та СНП – від 35,8 до 55,0.

Відібрану групу дітей 6 років нами було умовно розділено на три підгрупи за рівнями показників ФРНП та СНП: високий, середній і низький. Такий розподіл показників ФРНП і СНП, які достовірно різняться між собою в межах вікової групи ($p < 0,001 - 0,01$), визначив проведену нами вибірку молодших школярів за рівнями показників властивостей нервових процесів для наступного дослідження показників зовнішнього дихання під час виконання фізичних навантажень.

Слід також зазначити, що під час розподілу хлопчиків 6 років на підгрупи за рівнями показників ФРНП та СНП, нами було враховано необхідність отримання достовірних для аналізу параметрів функції зовнішнього дихання з 95% ймовірністю, для забезпечення репрезентативності вибірки дослідження дітей на основі підгрупи у віковій групі. Використання статистичного критерію Ст'юдента (t -критерію) у межах $\pm 2,2$ стандартного відхилення від значення середньої вимірюваної величини, дозволяє визначити об'єм такої вибірки у 10 – 12 осіб.

Для дослідження пристосувальних реакцій зовнішнього дихання організму дітей під час адаптації до фізичного навантаження використовували стандартне тестове навантаження. Відомо, що функціональна недостатність організму більше проявляється в умовах навантажень, що дозволяє досліджувати резервні можливості, особливості і механізми пристосувальних реакцій до стандартного навантаження [6]. Тестування за допомогою навантаження передбачає виявлення ступеня змін і стабільності показників зовнішнього дихання, як виконавчої підсистеми функціональної системи забезпечення організму киснем.

Дослідження пристосувальних реакцій і резервних можливостей функції зовнішнього дихання у дітей здійснювали з використанням степ-тесту, оскільки він найбільш фізіологічний і відповідає умовам легкості виконання без спеціальних навичок, можливості контролю за навантаженням, отримання фізіологічних параметрів для порівняння результатів досліджень. Для проведення степ-тесту використовували подвійну сходінку, за допомогою якої діти 6 років виконували фізичне навантаження відносної потужності 1,0 Вт на 1 кг маси тіла (1,0 Вт/кг) [6-7]. Показники зовнішнього дихання досліджуваних дітей визначали шляхом аналізу спірограм, отриманих за допомогою спірографа відкритого типу «Спіро 2-25», який використовується для вимірювання й реєстрації частоти дихання (ЧД), дихального об'єму (ДО) та хвилинного об'єму дихання (ХОД). Після отримання показників ЧД, ДО, ХОД під час виконання фізичного навантаження, визначали критерій значущості результатів дослідження (істотність різниці показників між двома середніми) за критерієм Ст'юдента [6-7]. Аналіз показників ЧД на першій хвилині виконання фізичного навантаження потужністю 1,0 Вт на кг маси тіла у хлопчиків 6 років з різними рівнями показників властивостей нервових процесів показав, що у всіх дітей показники ЧД зростали, але різною мірою, залежно від рівнів ФРНП та СНП (рис.1). Так найбільшими були показники ЧД в підгрупі дітей з низькими рівнями ФРНП та СНП, а найменшими – у дітей з високими рівнями. Показники ЧД в підгрупі дітей з середніми рівнями властивостей нервових процесів – займали проміжне положення. Слід відзначити, що різниця між показниками ЧД у дітей з різними рівнями ФРНП та СНП була статистично достовірною: між підгрупами із середніми та високими рівнями показників властивостей нервових процесів ФРНП та СНП ($p < 0,001$); між підгрупами з низькими і

високими рівнями – ($p < 0,001$); між підгрупами із середніми та низькими рівнями ($p < 0,001$). Аналіз показників ЧД на другій хвилині виконання фізичного навантаження потужністю 1,0 Вт на кг маси тіла у хлопчиків 6 років з різними рівнями показників властивостей нервових процесів виявив, що і на другій хвилині зберігається зворотний характер залежності величини показників ЧД від рівня властивостей нервових процесів. Так, найменшими були показники ЧД у дітей з високими рівнями ФРНП та СНП, найбільшими – у дітей з низьким рівнем, а в дітей з середніми рівнями – займали проміжне положення. Дещо змінюється співвідношення показників ЧД у дітей з різними рівнями властивостей нервових процесів на третій хвилині виконання навантаження потужністю 1,0 Вт на кг маси тіла.

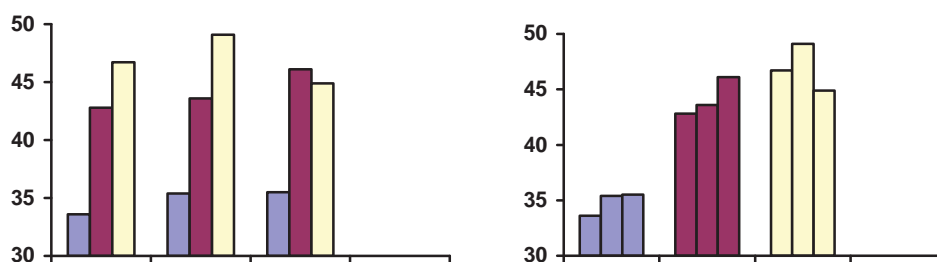

Рис. 1. Показники ЧД на першій (1'), другій (2'), третій (3') хвилинах виконання навантаження потужністю 1 Вт/кг маси тіла у хлопчиків 6 років з високими (■), середніми (■), і низькими (■) рівнями властивостей нервових процесів.

У дітей з високими рівнями ФРНП та СНП показники ЧД залишались статистично достовірно нижчими в порівнянні з показниками ЧД у дітей з середніми та низькими рівнями властивостей нервових процесів. Крім того, змінився і характер динаміки показників ЧД залежно від рівнів властивостей нервових процесів. Так, у дітей з низьким рівнем ФРНП та СНП показники ЧД зменшились і наблизились до показників ЧД в підгрупі дітей з середніми рівнями властивостей нервових процесів. Аналіз динаміки показників ЧД під час виконання фізичного навантаження потужністю 1,0 Вт на кг маси тіла показав, що протягом трьох хвилин характер динаміки змінюється залежно від рівня властивостей нервових процесів.

У дітей з середніми рівнями властивостей нервових процесів протягом всіх трьох хвилин виконання навантаження потужністю 1,0 Вт на кг маси тіла показники ЧД майже лінійно зростали, водночас, як у дітей з високими рівнями вони зростали від першої до другої хвилини, а на третій хвилині – залишались сталими. Ще більшою мірою відрізняється динаміка показників ЧД протягом трьох хвилин під час виконання навантаження потужністю 1,0 Вт на кг маси тіла в підгрупі з низьким рівнем властивостей нервових процесів. Так, від першої до другої хвилини показники ЧД зростали, а від другої до третьої – знижувались і ставали нижчими за показники ЧД на першій хвилині.

Таким чином, аналіз показників ЧД під час виконання навантаження потужністю 1,0 Вт/кг маси тіла у хлопчиків 6 років з різними рівнями властивостей нервових процесів виявив, що показники ЧД статистично достовірно відрізнялись, залежно від тривалості виконання навантаження і рівня ФРНП та СНП. Аналіз динаміки показників ЧД під час виконання навантаження потужністю 1,0 Вт/кг маси тіла у хлопчиків 6 років з різними рівнями властивостей нервових процесів виявив, що вона мала різноспрямований характер, залежно від тривалості виконання навантаження і рівня властивостей нервових процесів.

Аналіз показників ДО на першій хвилині виконання фізичного навантаження потужністю 1,0 Вт/кг маси тіла у хлопчиків 6 років з різними рівнями показників властивостей нервових процесів виявив, що за величиною показники ДО відрізнялись статистично недостовірно ($p > 0,05$) (рис.2). Водночас, найбільшими були показники ДО у дітей з середніми рівнями ФРНП та СНП, а у дітей з високими та низькими рівнями властивостей нервових процесів – були близькими. Аналіз показників ДО на другій хвилині виконання фізичного навантаження потужністю 1,0 Вт/кг маси тіла у хлопчиків 6 років з різними

рівнями властивостей нервових процесів виявив, що вони теж відрізнялись статистично недостовірно ($p > 0,05$). Водночас, відзначається зміна співвідношення показників ДО у дітей з різними рівнями властивостей нервових процесів. Так, якщо на першій хвилині виконання навантаження співвідношення показників ДО у дітей з різними рівнями ФРНП і СНП мало нелінійний характер: найбільшими були показники ДО у дітей з середніми рівнями, а у дітей з високими і низькими рівнями – вони були близькими, то на другій хвилині виконання навантаження, це співвідношення набувало зворотного лінійного характеру. Найбільшими були показники ДО у дітей з низькими рівнями властивостей нервових процесів, а найменшими – у дітей з високими рівнями. Показники ДО у дітей з середніми рівнями властивостей нервових процесів займали проміжне положення.

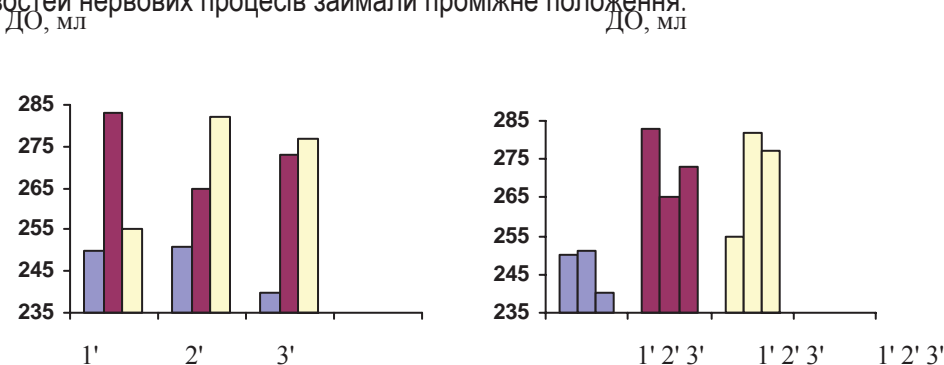

Рис. 2. Показники ДО на першій (1') , другій (2'), третій (3') хвилинах виконання навантаження потужністю 1 Вт/кг маси тіла у хлопчиків 6 років з високими (■) середніми (□), і низькими (▣) рівнями властивостей нервових процесів.

Такий же характер співвідношення показників ДО у дітей з різними рівнями властивостей нервових процесів спостерігався і на третій хвилині виконання навантаження потужністю 1,0 Вт/кг маси тіла. Слід відзначити, що показники ДО у дітей з середніми і низькими рівнями властивостей нервових процесів наближаються за величиною, а в дітей з високими рівнями – мають тенденцію до зниження.

Аналіз динаміки показників ДО під час виконання фізичного навантаження потужністю 1,0 Вт/кг маси тіла у хлопчиків 6 років з різними рівнями властивостей нервових процесів показав, що протягом трьох хвилин її характер змінюється, залежно від рівня ФРНП і СНП. Так, у дітей з високими рівнями ФРНП і СНП показники ДО протягом першої і другої хвилин виконання навантаження були майже однаковими, а на третій хвилині дещо знижувались. У дітей з середніми рівнями властивостей нервових процесів показники ДО від першої до другої хвилини виконання навантаження знижуються, а потім до третьої хвилини – зростають. Дещо інша динаміка показників ДО спостерігалась у дітей з низькими рівнями ФРНП і СНП: від першої до другої хвилини виконання навантаження показники ДО зростають, а потім, до третьої хвилини – незначно знижуються.

Таким чином, аналіз показників ДО під час виконання фізичного навантаження потужністю 1,0 Вт/кг маси тіла у хлопчиків 6 років з різними рівнями властивостей нервових процесів виявив, що вони відрізнялись статистично недостовірно ($p > 0,05$). Водночас, динаміка показників ДО протягом трьох хвилин виконання навантаження відрізнялась у дітей з високими, середніми і низькими рівнями властивостей нервових процесів. Аналіз показників ХОД на першій хвилині виконання фізичного навантаження потужністю 1,0 Вт/кг маси тіла у хлопчиків 6 років з низькими і високими рівнями показників властивостей нервових процесів виявив, що за величиною показники ХОД відрізнялись статистично достовірно ($p < 0,001$) (рис. 3). Показники ХОД у дітей з середніми і високими рівнями властивостей нервових процесів також відрізнялись статистично достовірно ($p < 0,001$), а у дітей з середніми і низькими – недостовірно ($p > 0,05$). Однак, найбільшими були показники ХОД у дітей з середніми рівнями ФРНП і СНП, найменшими – у дітей з високими рівнями, а у дітей з низькими рівнями – займали проміжне положення.

На другій хвилині виконання фізичного навантаження потужністю 1,0 Вт/кг маси тіла у хлопчиків 6 років показники ХОД у дітей з високими рівнями властивостей нервових процесів залишались найменшими, а найбільшими – у дітей з низькими рівнями. Показники ХОД у дітей з середніми рівнями

властивостей нервових процесів займали проміжне положення. Показники ХОД у дітей з низькими і високими рівнями ФРНП і СНП відрізнялись між собою статистично достовірно ($p < 0,001$). Такою ж достовірною була різниця між показниками ХОД у дітей з середніми і високими рівнями властивостей нервових процесів, однак, у дітей з середніми і низькими рівнями – недостовірною ($p > 0,05$).

На третій хвилині виконання фізичного навантаження потужністю 1,0 Вт/кг маси тіла у хлопчиків 6 років співвідношення показників ХОД у дітей з різними рівнями властивостей нервових процесів дещо змінювалось. Показники ХОД у дітей з високими рівнями ФРНП і СНП залишались найнижчими, а найвищими вони ставали у дітей з середніми рівнями, а в дітей з низькими рівнями – займали проміжне положення. Різниця між показниками ХОД залишалась статистично достовірною у дітей з високими, середніми і низькими рівнями властивостей нервових процесів. Водночас, показники ХОД у дітей з середніми і низькими рівнями – залишались близькими за величиною ($p > 0,05$).

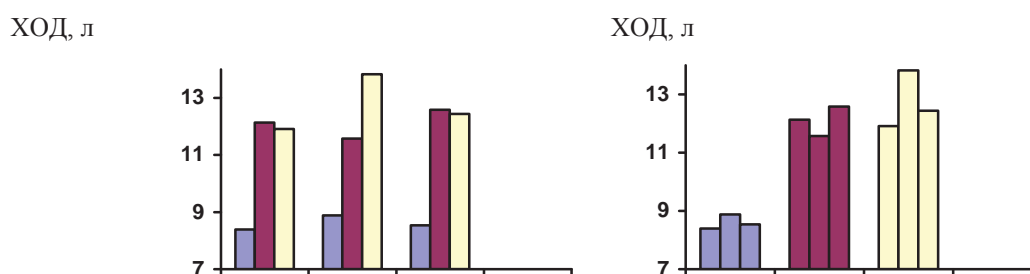

Рис. 3. Показники ХОД (л) на першій (1'), другій (2'), третій (3') хвилинах виконання навантаження потужністю 1 Вт/кг маси тіла у хлопчиків 6 років з високими (■), середніми (■), і низькими (■) рівнями властивостей нервових процесів.

Аналіз динаміки показників ХОД під час виконання фізичного навантаження потужністю 1,0 Вт/кг маси тіла у хлопчиків 6 років показав, що протягом трьох хвилин характер їх динаміки змінюється залежно від рівня властивостей нервових процесів.

Так, у дітей з високими рівнями ФРНП і СНП показники ХОД від першої до другої хвилини виконання навантаження мали тенденцію до зростання, а на третій хвилині – до зниження. У дітей з середніми рівнями ФРНП і СНП показники ХОД навпаки, від першої до другої хвилини навантаження мали тенденцію до зниження, а на третій хвилині – до зростання. У дітей з низькими рівнями показники ХОД від першої до другої хвилини зростали, а на третій хвилині – знижувались.

Таким чином, аналіз показників ХОД під час виконання фізичного навантаження потужністю 1,0 Вт/кг маси тіла у хлопчиків 6 років з різними рівнями властивостей нервових процесів виявив, що вони статистично достовірно відрізнялись залежно від тривалості виконання навантаження і рівня ФРНП та СНП. Аналіз динаміки показників ХОД під час виконання фізичного навантаження потужністю 1,0 Вт/кг маси тіла у хлопчиків 6 років з різними рівнями властивостей нервових процесів виявив, що вона має різноспрямований характер, залежно від тривалості навантаження та рівня ФРНП і СНП.

ВИСНОВКИ: 1. Показники ЧД під час виконання фізичного навантаження потужністю 1,0 Вт/кг маси тіла у хлопчиків 6 років з різними рівнями властивостей нервових процесів статистично достовірно відрізнялись.

2. Показники ДО під час виконання фізичного навантаження потужністю 1,0 Вт/кг маси тіла у хлопчиків 6 років з різними рівнями властивостей нервових процесів відрізнялись статистично недостовірно.

3. Показники ХОД під час виконання фізичного навантаження потужністю 1,0 Вт/кг маси тіла у хлопчиків 6 років з різними рівнями властивостей нервових процесів відрізнялись статистично достовірно у дітей з високими і низькими рівнями та високими і середніми рівнями ФРНП і СНП, а у дітей з середніми і низькими рівнями – біли близькими за величиною.

4. Динаміка показників ЧД, ДО, ХОД протягом трьох хвилин виконання навантаження мала різноспрямований характер, залежно від тривалості виконання навантаження та рівня ФРНП і СНП.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ареф'єв В. Г. Фізична культура в школі / В. Г. Ареф'єв, Г. А. Єдинак. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2002. – 383 с.
2. Дубогай О.Д. Розвиток творчої особистості школяра засобами фізичної культури / О. Д. Дубогай // Нива знань. – 1999. – №3 – С.52-54.
3. Зубалій М. Здоров'я дітей у небезпеці / М. Зубалій, О. Леонов, Н. Василюшина // Фізичне виховання в школі. – К., 2006. – С. 6 - 8.
4. Круцевич Т.Ю. Особенности индивидуальной адаптации к физическим нагрузкам подростков с различными типами ВВД / Т. Ю. Круцевич // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. пр. під ред. Єрмакова С.С. – Харків: ХХПІ, 2000. – №22 – С.9-14
5. Макаренко М.В. Основи професійного відбору військових спеціалістів та методика вивчення індивідуальних психофізіологічних відмінностей між людьми / М. В. Макаренко. // Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України, Науково-дослідний центр гуманітарних проблем Збройних Сил України. – Київ, 2006, – 395с.
6. Неворова О.В. Показники дихального об'єму під час фізичних навантажень у дітей з різними рівнями властивостей нервових процесів /О. В. Неворова // Слобожанський науково-спортивний вісник: наук. - теорет. журн. - Харків: ХДАФК, 2011. –№ 4. - С. 136 - 138.
7. Суценок Л.П. Мета та завдання фізичного виховання у світлі цивілізаційного підходу: навчальний посібник / Л.П. Суценок// Запоріжжя: ЗДУ, 2002. – 81 с.

УДК 37.037; 373.013.77; 37.042

Новицький Ю.В.

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»

ОСОБИСТІСНІ ПРОЯВИ СХИЛЬНОСТІ ДО СТРЕСУ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Розглянуто та проаналізовано гендерні особливості в проявах залежностей схильності до стресу студентів на етапі набуття фахової освіти.

Ключові слова: індивідуальні властивості, схильність до стресу, гендерні відмінності.

Новицький Ю.В. Личностные проявления склонности к стрессу в системе формирования компетенций будущих специалистов. Рассмотрено и проанализировано гендерные особенности в проявлениях зависимостей склонности к стрессу студентов на этапе приобретения профессионального образования.

Ключевые слова: индивидуальные свойства, склонность к стрессу, гендерные отличия.

Novitsky Y. Personal expression of inclination to stress under process of forming of future specialists' competence. Examined and analyzed: gender peculiarities of students in their expressions of inclinations to stress during professional education.

Key words: individual characteristics, inclination to stress, gender differences.

Постановка проблеми. Сучасні вимоги до підвищення ефективності підготовки фахівців в системі професійної освіти вимагають реалізації двох основних складових в процесі набуття фахових компетенцій. Перша складова – розробка та реалізація педагогічних впливів в широкому розумінні технологічного процесу підготовки майбутніх фахівців. Друга – визначення та врахування індивідуальних проявів особистісних властивостей, психічних якостей та рис характеру, що дає можливість ефективно реалізовувати педагогічні методи та прийоми в освітянському процесі.

Індивідуальні особливості лежать в основі всіх процесів, що спрямовані на реалізацію потреб людини та суспільства. В дослідженнях багатьох фахівців реалізація індивідуальних потреб пов'язується з мотиваційними проявами [4] як на біологічному, так і на соціальному рівні. Проте, дослідження детермінуючих відносин між факторами, які, у відповідності до теорії потреб [3] пов'язують